

תרבות העיר | אמנות | נמרוד מתן

חיים שהציור הוא היסוד המרכזי שלהם. גטר בפרט מ"GO 2" בתמונה למטה: פרט מהתערוכה

נובעים מהיסטוריית הציור של גטר, כלומר לא רק דימויים של "דברים", אלא גם של עבודות קודמות (או של תהליכי הייצור שלהן). כשרוחב הכר היה גדול מדי ביחס לצורכי הציור, נוספו מקטעי צבע אחידים, אני כיים, כמו קווים מפרידים, המדגישים באופן מבריק את ההכפפה של כל המהלך היצרני הזה של הפקת אובייקטים חדשים לצרכיו של הציור, ולא של הדימוי. אני כמעט רוצה לומר שהדימויים כלל לא חשובים, אבל זו כמובן טעות, שכן דווקא האמנות שמקדשת את הדימוי - ומתוך כך את ההקשר, את הפשר, את התוכן וכדומה - היא שמחמיצה באופן יסודי את האפשרות לתת מובן לדימוי. לא דימויים, אם כן, אלא תמונות (דימויים של דימויים), או פשוט ציורים. יש כאן הוד־ מנות לגאול סוף סוף את הסופרלטיב "אמנות בשביל אמנים" מההקשר השלילי הרווח שלו. זוהי אכן תערו־ כה שרק מי ש"מכיר אמנות" - ואת האמנות של גטר בפרט - יבין אותה על כל השתמעויותיה, כיוון שהיא - במובן חמור - על ציור, אבל דווקא בשל כך, גם מי שלא ראה ציור מימיו יבין אותה, כיוון שהיא מרגימה כיצד נראים חיים שהציור הוא היסוד המרכזי שלהם.

מהיכן אם כן בא הציור הזה? מהו הכוח המניע את המהלך הזה? לא יצירתיות, שכן זו אחת מאותן תכונות "עצלות", שתכליתן להוציא את הציור מן הכוח אל הפועל, כלומה, לבטא את עצמו בחומה. אמנות הרי אינה ביטוי, אינה סמל, אינה מסירה של תכנים, אינה הפחת חיים בחומה יותר נכון לשאול: לאן הולך הציור הזה, לאן הוא חוזר והולך (למשל, מאז התערוכה "GO 2" ב־2001 ועד "GO 2" הנוכחית)? השאלה הזו דומה לשאלות "גדולות מדי" - שאלות שאפשר לכלות חיים שלמים בניסיון להשיב עליהן ללא הועיל (מהי תכלית החיים? לאן הם מובילים?). יופיו של הקונקרטי בכך שהוא משתיק את השאלות המטרידות האלה, לא כיוון שהוא משיב עליהן, אלא כיוון שהוא מכפיף גם את כלכלת שאילות השאלות ומתן התשובות (או בהקשר של אמנות, את כלכלת הצפנת התוכן בדימוי וחשיפ־ תו דרך פרשנות) לקצב האחיד של זרימת הזמן אל העתיד. הציורים האלה נוצרו בעבודה קשה ויש להר־ פות מן השאלות החמדניות ולנצל את ההזדמנות שה־ תערוכה מציעה לחלוף על פני ההרגמה המפוארת והנדיבה הזו וללמוד ממנה. מה כבר אפשר ללמוד מדוגמה אחת, מחיים של אדם אחד? שייתכנו חיים כאלה, מעשים כאלה, ציור כזה וכדומה.

זרימת הזמן אל העתיד

ב"GO 2" תמר גטר נותנת הדגמה מפוארת ונדיבה לקונקרטי

התערוכה "GO 2" של תמר גטר שנפתחה בסוף מרץ במוזיאון תל אביב היא אחד האירועים המ־ שמעתיים ביותר שקרו כאן, ודאי בשנים האחרונות. היא חורגת בהרבה מ"שרה האמנות" ואפילו מ"שרה התרבות", שהאמנות נתפסת בטעות כאגף הוויזואלי שלו, ומערפלת את עצם הניסיון להגדיר אותה כאירוע, שכן היא עוסקת בדיוק בשאלה הזו: מהו אירוע, מהו מעשה, ואיך הוא בכלל אפשרי.

גטר מתקנת בתקיפות את מי שמכנה את התערוכה שלה רטרוספקטיבה. אין בכך כדי לשלול את העובדה שחלק גדול מן העבודות המוצגות בה כבר הוצגו בע־ בר ואין בכך כדי להפנות את תשומת הלב של הצופה דווקא אל העבודות "החדשות" - בין שהן חדשות "לגי־ מרי" ובין שהן חדשות־ישנות, כלומה, חוזרות ומבצעות עבודות ישנות. ההבחנות הללו בין חדש לישן ובין חידוש לחזרה מתנרפות עם "תפיסות עצלות" אחרות של אמנות, שגטר מסלקת במהירות במניפסט הקצר המחולק למבקרים בתערוכה: אמנות אינה ביטוי (של אני, נפש, רגש), אינה סמל, אינה מסירה של תכנים ואינה הפחת חיים בחומה.

החזרה היא היסוד המכונן המהותי החוזר על עצמו לאורך כל הקריירה של גטר, ככל שהקריירה הזו נת־ פסת (באופן עצל) כרצף של ייצור סמלים, של ביטוי עצמי או של הפחת חיים בחומה. ומהי רטרוספקטיבה אם לא מסגרת לגיטימית לכאורה לממש חזרה בלי להיות מואשם בחוסר מקוריות? אלא שחזרה אמיתית, מהותית, שהיא לפני הכל מעשה בפני עצמה ולא "עיי־ קרון מארגן" של מעשים אחרים "שכבר היו", כלל לא מאפשרת הפניית מבט לאחור. היא שועטת קדימה אל העתיד, בלי רגע של השתהות או התרווחות, בלי זמן לפרשנות או לנוסטלגיה. למעשה, "מבט" כלל אינו רלוונטי כאן, לא ככוח המאפשר את התערוכה (מצדה של גטר) ולא כעמדה שאנחנו מוזמנים לנקוט בנוגע אליה. לא מבט, אלא סוג של התנסות, כזו המאפיינת עמידה מול דוגמה קונקרטית להחרה, מימוש מעשי של חיים, הליכה בדרך חיים לאורך זמן שהתערוכה

יש כאן הזדמנות לגאול סוף סוף את הסופרלטיב "אמנות בשביל אמנים" מההקשר השלילי הרווח שלו

אינה נקודת עצירה במהלכו אלא הצגה שלו. רגע המבחן של המהלך הזה הוא כמובן העבודה החד־ שה "ממש", כלומה, זו שצוירה לקראת התערוכה, וש־ תלויה לכל אורך הקירות באולם הכניסה. היא מציגה דימויים שונים - חלקם חוזרים על עצמם - שכולם